

8. SZOMBAT

Szombat: *sabbat / sabesz / שבת*

oka: hetedik napon Isten megpihent Ex.20:11;
kivonulásra való emlékezés Deut.5:15

Munkavégzés tilalma:

- 1) ősmunkák (39); *avot melakha* (מלאכה);
- 2) származtatott munkák (az ősmunkákból levezethető altípusok); *toledot* (תולדות)
- 3) szombat szentségével össze nem illő tevékenységek tilalma; *isszurei svut* (איסורי שבות)

Ősmunkák: Azok a tevékenységek, melyek a pusztai szentély felállításához, eszközeihez, működéséhez szükségesek voltak. A Tórában a szentéllyel kapcsolatos munkák és a szombati munkavégzés tilalma egymás után állnak többször is. (*Szmikhut parasijot* סמיכות פרשיות „a [bibliai] szakaszok közelsége” – szövegértelmező technika, mely felteszi, hogy az egyes szakaszok egymás után következése, vagy közelsége többtartalmat hordoz.) A *szmikhut parasijot* szövegértelmező technikával arra következtetnek, hogy a szentély működésével kapcsolatos szakaszok és a szombati munkavégzéssel kapcsolatos szakaszok azért állnak egymás mellett, hogy figyelmeztessenek rá: szombaton tilos azokat a tevékenységeket végezni, melyek a szentély működéséhez szükségesek.

Melyek ezek?

-11 a kenyér elkészítésével kapcsolatos munka (szentélyben áldozati kenyerek voltak): szántás, vetés, kévekötés, sütés, stb.

-13 a szövetek készítésével kapcsolatos munka (a szentély sátor volt, és szövetek voltak benne): birkanyírás, kártolás, mosás, tépés, stb.

-9 írással kapcsolatos munka: (a szentély gerendái meg voltak számozva, sorrendjük feljegyezve): vadászat, bőr lenyúzása, kidolgozása (pergamen készítéséhez szükséges), írás, törlés

-2 építéssel kapcsolatos tevékenység: építés, bontás

-2 tűzzel kapcsolatos tevékenység: gyújtás, oltás

-1 önálló kategória: kalapálás

-1 önálló kategória: magánterületről közterületre kivinni valamit (vagy fordítva)

-összesen: 39 ősmunka

Származtatott munkák:

Olyan tevékenység, mely hasonló a fent felsorolt ősmunkák egyikével jellegében vagy céljában.

Jellegében hasonló: gyapjúnyíráshoz a hajvágás, körömvágás, borotválkozás. (Ezek céljukban különböznek, mert az ősmunka esetén a levágott dologra szükség van, a származtatott munkák esetén nincs.)

Céljában hasonló: vetéshez az öntözés (jellegében különbözik, de célja azonos: a növény gondozása); kalapáláshoz mindenféle befejezés, használatra alkalmassá tevés: pl. zoknik párosítása.

mukca / mükce (מוקצה)

eruv (ערוב)

thum sabbat (תחום שבת)

pikuah nefes (פיקוח נפש)

sabesz goj

Előkészületek: péntek délután (*erev sabbat*)

Péntek este (*leil sabbat*)

gyertyagyújtás (שמור \ זכור)

zsinagóga *kabbalat sabbat, Lekha dodi*

vacsora *gyerekek áldása, Salom alekhem, Eset hajil (Prov.31), kiddus, zmirot / zmiresh, bencsolás*

Szombat délelőtt

zsinagóga *shaharit (שחרית), Tóra-olvasás (hetiszakaszok, haftara), muszaf (מוסף)*

ebéd

menuha ve-szimha

Szombat délután, este

salesüdesz / salos szeudot / שלוש סעודות (Ex. 16:25)

havdala (bor, bszamim, gyertya, Elijahu ha-navi)

szombat kimenetele: *mocaei sabbat, moci sabesz, majci sabesz*

melave malka